

SYSTEMET FÖR JORDBRUKSRÅDGIVNING

En gårds miljöplan

Anvisning för rådgivare

1. Inledning

I de här anvisningarna för en miljöplan i systemet för jordbruksrådgivning presenteras i koncentrerad form anvisningar och exempel som stöd för gården när en miljöplan läggs upp. I anvisningarna har material från ett antal miljöprojekt tillämpats.

Syftet med miljöplanen för en gård är att

- kartlägga gårdens verksamhet ur ett miljöperspektiv
- föra fram förslag på åtgärder som syftar till att förbättra miljöns tillstånd
- hitta bästa praxis för gården och
- få igång en kontinuerlig förbättring av miljöns tillstånd på gården.

Gården ska iakttä de föreslagna åtgärderna enligt sina resurser.

Gå tillsammans med jordbrukaren igenom alla punkter på listan och anteckna dina observationer och åtgärdsförslag i en fritt formulerad plan. Du ska ge förslag till åtgärder. Om det inte finns några förslag ska du motivera avsaknaden av dem.

I miljöplanen ska följande temablock granskas i tillämpliga delar:

1. Grundläggande uppgifter om gårdsbruksenheten
2. Åkrarnas egenskaper
3. Odlingväxter, maskinkedjor och markstruktur
4. Gödsling och kalkning
5. Husdjursproduktion och kreatursgödsel
6. Växtskydd
7. Landskapsvård och miljöavtalsobjekt
8. Begränsning av klimatförändringen
9. Avfallshantering och oljetankar

Du kan också inkludera andra delområden utöver de obligatoriska temablocken i miljöplanen. Du kan också framhäva enstaka temablock i planen för att på bästa möjliga sätt beakta gårdens behov. Diskutera också varför de olika temaområdena är betydelsefulla med tanke på gårdens miljöpåverkan.

2. Före besöket på gården

Exempel på vad som ska göras före besöket på gården:

- Bekanta dig med gårdens basuppgifter och skiftesbokföring
- Räkna näringsämnesbalanserna skiftesvis
- Bekanta dig med kartorna som visar basskiftens lutning och vattnens ekologiska status
- Bekanta dig också med de allmänna planer och de regionala vattenvårdsplaner som gäller skydds zoner, biologisk mångfald och våtmarker.

3. Under besöket på gården

Under besöket på gården kan du tillsammans med gården exempelvis fylla i Miljötestet för gårdsbruksenheter, som planerats av projektet TEHO Plus (på finska) <http://www.mtk.fi/ymparistotesti/>. Nedan visas exempel på uppgifter för varje obligatorisk punkt som hjälper att gestalta miljösituationen och ge miljörekommendationer. Mera tips på Mavis webbplats Råd 2020 under punkten [Miljö](#).

1. Grundläggande uppgifter om gårdsbruksenheten

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen:

Basuppgifter

Jordbrukarens namn

Adress

Telefon

E-post

Kommun där gården är belägen

Lägenhetssignum

Gårdens odlingsareal

Gårdens huvudproduktionsinriktning

Ekoproduktion på gården: nej/bara åkrar/åkrar och husdjur

Miljöersättning

- Kompletterande villkor, bevarande av jordbruksmark (basnivå)
- Minimikrav för miljöersättning, krävs av alla som förbundit sig (examen i växtskydd, testning av sprutor, maximal användning av gödselmedel)
- Balanserad användning av näringsämnen, gårdsvis åtgärd för alla som förbundit sig (Skiftesbokföring, markkartering, odlingsplan, 5 års växtföljdsplan, skyddsremsor, kvalitetstest av åkermark, en dags jordbrukarutbildning/webbexamen)
- Skiftesvisa åtgärder som valts för förbindelsen:
 - Placering av flytgödsel i åker
 - Återvinning av näringsämnen och organiska ämnen
 - Hantering av avrinningsvatten

- o Miljövårdsvall
- o Vintertida växttäcken på åkrarna
- o Bruk av organiskt täckmaterial på trädgårdsväxter och utsädespotatis
- o Mångfald i åkernaturen
- o Bruk av alternativa växtskyddsmedel för trädgårdsväxter
- Miljöavtal

2. Åkrarnas egenskaper

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen som har betydelse för vattenskyddet:

- Åkrarnas jordartsfördelning
- Åkrar i grundvattenområden
- Åkrar som gränsar till vatten
- Åkerskiften som är utsatta för återkommande översvämningar
- Sluttande åkrar och P-tal
- Erosionskänsliga skiften
- Kvalitetstest

3. Odlingsväxter, maskinkedjor och markstruktur

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen:

- Odlingsarealens uppdelning i skiftesvis (behov av ökad mångsidighet, växtföljd, förbindelser för miljöersättning)
- Maskinkedjor, maskintyper och körgångar för markberedning och sådd
- Maskinvikt och markstruktur
- Maskinkedja för ensilageproduktion

4. Gödsling och kalkning

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen:

- Åkrarnas näringsämnestillstånd och utnyttjande av näringsämnen
- Skiftenas pH och kalkningsbehov

5. Husdjursproduktion och kreatursgödsel

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen:

- Djurmängd på gården
- Stallgödsel som används på gården enligt typ eller mängd emottagen stallgödsel
- Stallgödselanalys
- Slamtankar och gödselstäder
- Gödselspridningsåtgärder och beaktande av vatten
- Batterilagring av gödsel, rastgårdar

- Användning av slam från reningsverk

6. Växtskydd

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen som har betydelse för naturens mångfald och för hanteringen av risker som orsakas av användningen av bekämpningsmedel:

- Grunder för IP-bekämpning
- Utbildning och examen som gäller växtskyddsmedel
- Testning av sprutor

7. Landskapsvård och miljöavtalsobjekt

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen:

- Landskapsvård
- Potentiella miljöavtalsobjekt:

Skiftesvisa åtgärder som ingår i miljöavtalet:

- o Reglerbar dränering, reglerbar underbevattning och återanvändning av avrinningsvatten;
- o Inrättande och skötsel av skyddszon;
- o Långvarig vallodling på torvåkrar; och
- o Placering av flytgödsel i åker.

Miljöavtal enligt den nya perioden:

- o Inrättande och skötsel av våtmark och fällningsbassäng
- o Utveckling och skötsel av landskapet;
- o Främjande av mångfalden i naturen;
- o Skötsel av en mångfunktionell våtmark;
- o Mångfald i naturen och landskapet;
- o Skötsel av en vårdbiotop;
- o Uppfödning av ursprungsraser och
- o Inrättande och skötsel av våtmark.

8. Begränsning av klimatförändringen

Diskutera med jordbrukaren exempelvis om vad klimatförändringen innebär, hur den kan begränsas och till vad och hur kan man anpassa sig till den.

9. Avfallshantering och oljetankarnas skick

Exempel på uppgifter som ska antecknas i planen:

- Avfallssortering och behandling av farligt avfall (tidigare problemavfall)
- Konditionsgranskning av oljetankar

4. Efter besöket

Skicka en miljöplan till gården i vilken följande har antecknats:

1. Beskrivning av nuläget på gården gällande alla de element som krävs
2. Åtgärdsförslag. Om det inte finns några förslag ska du motivera avsaknaden av dem. Berätta klart och tydligt vad som fungerar bra på gården och vad som kan förbättras.
3. Förslag på tidtabell för att genomföra åtgärderna

Dessutom kan du ge mer information om åtgärderna och deras effekter. Bifoga miljöplanen till ansökan om betalning av rådgivningsersättning i Hyrrä-tjänsten.

Källor:

Naturresursinstitutet. Projektet ILMASE <http://www.ilmase.fi/site/>

ProAgria Södra Finland. Ympäristökompassi – Maatilan ympäristökartoitus
<http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/neuvoja/Documents/Ympäristökompassi.doc>

NTM-centralen i Egentliga Finland. Anvisningarna inom projektet Teho plus för miljörådgivning på gårdar (på finska) <http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/neuvoja/Documents/TEHO%20Plus%20-%20neuvontakäynti.pdf>